

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Rotterdam
T.a.v. de heer M. Enderman
BWT | Bureau Monumenten en Cultuurhistorie
Postbus 6575
3002AN Rotterdam

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
1122200

Olonummer
4830285

Bijlagen
0

Datum 03 mei 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Gegevens beschermd(e) monument(en)
Naam Lijnbaancomplex
Adres Lijnbaan 47
Postcode/plaats 3012EK Rotterdam
Gemeente/provincie Rotterdam; Zuid-Holland;
Monumentnummer 530604

Geacht college,

Op 10 maart 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen.
In onderstaande motivering licht ik nader toe hoe ik tot dit advies ben gekomen.
Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan behelst herstel- en reconstructiewerkzaamheden aan het winkelpand waarvan in 2019 de winkelpui en het interieur illegaal werden gesloopt. Het plan betreft reconstructie van de winkelpui met een aangepaste entree deur en (gedeeltelijke) reconstructie van het interieur. Overige geveldelen aan voor- en achterzijde worden gerestaureerd.
Op een eerdere adviesaanvraag, waarbij het plan was om een vlakke gevel te plaatsen en een 'casco' interieur te maken dat door een huurder in eigen huistijl kon worden ingericht, heb ik negatief geadviseerd.

Motivering

Het Lijnbaanensemble is als een van de eerste winkelwandelgebieden ter wereld een belangrijk toonbeeld van de wederopbouw van Rotterdam. Het complex is hoofdzakelijk tot stand gekomen in de periode 1949-1955. In 2010 is het ensemble Lijnbaan ingeschreven in het monumentenregister als rijksmonument. De winkel met adres Lijnbaan 92 was ontworpen voor een juwelier, op basis van het zogenaamde 'normaaltje'. Het bevatte een bijzondere en historisch waardevolle winkelpui en een bijzonder en historisch waardevol interieur, die decennia behouden zijn gebleven doordat de winkel tot het einde van 2017 werd voortgezet. De winkel was daarom opgenomen in de brochure van de RCE over historische winkelinterieurs en foto's van het originele interieur staan in de beeldbank van de RCE.

Voor de juwelierswinkel was een pui met een hogere borstwering ontworpen, uitgevoerd in gepolijst groen natuursteen met daarop vitrines met teakhouten stijlen en glaslaten, waarboven een band van geëtsd koper was aangebracht. Kenmerkend voor de pui was de verspringende rooilijn, een destijds toegepaste ontwerpmethode met als doel om het winkelpubliek te verleiden de winkel in te gaan. Deze verspringende rooilijn was karakteristiek voor de Lijnbaan, en deze specifieke winkelpui uniek omdat het de enige nog behouden gebleven pui was. Boven de winkelpui is nog de originele luifel aanwezig met grenenhout. Op basis van deze originele luifel heeft voor andere delen van de Lijnbaan reconstructie van gevels plaatsgevonden.

Het speciaal voor de juwelier ontworpen interieur bezat eilandvitrines en wandvitrines van rozenhout en glas, houten lambrisering met daarin weggewerkte verwarming, een glazen klok in de houten wand bij de kassa, kasten met laadjes en tafeltjes voor het personeel met daarachter stoeltjes van de firma Breedveld. De schok was daarom groot toen in 2019 bleek dat de winkelpui en het winkelinterieur zonder vergunning zijn gesloopt. De winkelpui is toen vervangen door een moderne vlakke glazen pui.

Bij de winkel behoort ook een buitenvitrine, een zogenaamde 'eilandetalage'. Dit is de enige nog overgebleven eilandetalage op de Lijnbaan en vertegenwoordigt daarmee hoge zeldzaamheidswaarde. De verspringende gevellijn van de winkel en de losstaande eilandetalage zorgde voor verwevenheid van de winkels met de buitenruimte. Omdat de vitrine geen eigendom is van de huidige eigenaar van het winkelpand maakt restauratie van deze vitrine geen deel uit van het herstelplan. Dit is jammer omdat de functionele relatie van de eilandetalage met de winkel daarmee is verminderd.

Voor het herstelplan voor Lijnbaan 92 is nu dezelfde architect aangetrokken die al enige tijd aan het werk is om het Lijnbaanensemble te verbeteren. Het is positief dat een architect is ingeschakeld die zich goed in de cultuurhistorische kwaliteiten heeft verdiept en deze weer kan terugbrengen en versterken. Het plan heeft als doel een winkel te realiseren die geschikt is voor verkoop van verschillende soorten producten en de monumentale waarden te herstellen.

Bij de monumentale waarden gaat het niet alleen om ouderdom, origineel bouw materiaal en originele detaillering. De monumentale waarden bestaan ook uit het ontwerpconcept, waarbij onder meer van belang zijn de verspringende gevellijn, de gevelplaat, het toegepaste maatmoduul, de verhouding dicht-open, de ritmiek, de geveldoorzichten en het concept van het verbinden van buiten met binnen door het gebruik van eilandvitrines en wandvitrines. Kleur- en

materiaalgebruik zijn tevens van groot belang. Het luxe materiaalgebruik verwijst naar de oorspronkelijke functie als juwelierswinkel.

Winkelpui

Op basis van de oorspronkelijke bouwtekeningen worden de etalages inclusief vloerafwerking gereconstrueerd naar de situatie van 1955. Opzet, materiaal en kleurstelling zijn (nagenoeg) hetzelfde. De winkel deur wordt niet conform oorspronkelijke situatie gereconstrueerd omdat de eigenaar een naar binnen liggende enkele deur vanwege het gebruik niet functioneel acht. Voorgesteld wordt om dubbele deuren toe te passen die naar binnen draaien. De winkelpui zal worden voorzien van isolatie in het frame en isolerende beglazing met een lichte welving en zachte lichtreflectie om te verduurzamen en toch het historische beeld zo goed mogelijk te benaderen waarmee monumentale waarden worden hersteld.

Interieur

Voor het opstellen van een visie op de reconstructie van het interieur zijn in het document kernwaarden geformuleerd in overleg met uw Bureau Monumenten en Cultuurhistorie. Met het oog op het toekomstige gebruik vindt er geen exacte reconstructie plaats. De winkel krijgt weer een inrichting met vitrinekasten en rondom wandvitrines, allen uitgevoerd in rozenhout. De ruimte krijgt de verhoudingen terug door het weer aanbrengen van een verlaagd plafond dat een relatie aangaat met de etalage. Vóór de sloop van het interieur was vloerbedekking aanwezig. Voorgesteld wordt om nu een terrazzovloer aan te brengen in een soortgelijke lichte kleur, waarmee een compromis is gevonden tussen de bestaande karakteristiek in kleur en een voor het gebruik praktisch materiaal. Alhoewel terrazzo zich minder goed verhoudt tot het luxe karakter dat een juwelierswinkel had, is het wel een materiaal dat voorkwam in de periode van de wederopbouw.

Met de gekozen benadering van reconstructie van het ruimtelijke concept en het toepassen van dezelfde houtsoort worden toch monumentale waarden hersteld.

Restauratie gevels

De gevels bevatten op de eerste bouwlaag en aan de gehele achterzijde nog de originele stalen kozijnen en ramen, elementen van schokbeton en gemetselde borstwering aan de binnenzijde. Deze gevelonderdelen worden gerestaureerd. Tevens worden de gevels gereinigd, waarbij er niet zal worden gezandstraald. Restauratie is van belang voor het herstel van het visuele ritme van de winkelfronten van de Lijnbaan.

Het voorliggende herstelplan heeft herstel en reconstructie van de monumentale waarden als doel. Tevens wordt rekening gehouden met modern gebruik en isolatie. Alhoewel er door de eerdere sloop veel historisch materiaal verloren is gegaan, kunnen door de reconstructie van de pui en een groot deel van winkelinrichting toch monumentale waarden worden hersteld. Na zorgvuldige uitvoering van het herstel- en reconstructieplan kan deze winkel dan ook nog steeds (of weer) als bijzonder/waardevol onderdeel van het Lijnbaanensemble worden beschouwd. Daarom adviseer ik u de vergunning te verlenen.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,